

Roman Karwacki

Eschatyczne przesłanie Fatimy

Salvatoris Mater 18/1/4, 181-196

2016

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Potem wielki znak się ukazał na niebie: Niewiasta obleczona w słońce i księżyc pod jej stopami, a na jej głowie wieniec z gwiazd dwunastu. [...] I inny znak się ukazał na niebie: Oto wielki Smok barwy ognia, mający siedem głów i dziesięć rogów – a na głowach jego siedem diademów – i ogon jego zmiata trzecią część gwiazd nieba: i rzucił je na ziemię (Ap 12, 1. 3-4). „Wielki znak na niebie”, „Niewiasta obleczona w słońce”, „księżyc pod jej stopami”, „na głowie wieniec z gwiazd dwunastu”. Niewiasta [Almāh – Dziewica] jest znakiem [semeion] (Iz 7, 14; Mi 5, 1-2) w triumfie, w chwale. Matka Chrystusa i Matka Jego uczniów, „jej potomstwa” (Ap 12, 17). Widać tu związek z Księgą Rodzaju (3, 14-15). W jednym i w drugim tekście widać, jak wąż walczy z niewiastą i z jej potomstwem (Rdz 3, 14-15; Ap 12, 9. 13-14. 17). Wąż, Smok zawsze walczy z Chrystusem i z Kościołem. Gdy ta walka się nasila, pojawia się na niebie znak, Najświętsza Niewiasta.

Daje się to zauważyć w wielu miejscach, np. szczególnie w Guadalupe (po północy 10 grudnia 1531 roku), w Meksyku zamieszkałym przez 10 milionów Azteków, czczących w kamiennych świątyniach-piramidach bóstwo „Pierzasty wąż”. W Meksyku podbitym przez Hiszpanów, gdzie dochodzi do aktów niewypowiedzianego okrucieństwa i nieposkromionej chciwości najeźdźców, tam właśnie Indianinowi Juan Diego objawia się Matka Boska z Guadalupe. „Ta, która rozdeptuje (miażdży) głowę węża”. W ciągu ośmiu lat chrzest przyjmuje dziewięć milionów ludzi¹.

W 1531 roku w Niemczech zostaje ogłoszona przez zwolenników Lutra (1517 r.) luterańska *Confessio Augustana*. W Guadalupe Najświętsza Matka składa swe *Credo*. W Lourdes objawia się Matka Boża Bernadecie Soubirous od 11 lutego do 16 lipca 1858 roku, w Grocie Masabielle nad rzeką Gave, w niespełna cztery lata po ogłoszeniu dogmatu o Niepokalanym Poczęciu NMP (8 grudnia 1854), we Francji – po

Ks. Roman Karwacki

Eschatyczne przesłanie Fatimy

SALVATORIS MATER
18(2016) nr 1-4, 181-196

¹ Guadalupe, z języka arabskiego w Hiszpanii znaczy „rzeka światła”. K. OSIŃSKI, *Autoportret z Guadalupe*, Warszawa 2012, 18. W Meksyku to hiszpańskie słowo guadalupe, będące terminem pochodzenia arabskiego znaczy „wilcza rzeka”, fonetycznie przypomina brzmienie azteckiego *coatloxopeuh* i znaczy „pogromczyni węża”, co fonetycznie przypomina także azteckie zdanie „ta, która miażdży węża”, czy inne „Cotallope (Coatl – wąż, llope – deptać po czymś) – „Ta, która depcze węża”. Th.M. SENNOTT, *Nie uczynione ludzkimi dłońmi*, Sandomierz 2006, 38-40; R. TESORIERO, *Powody, aby wierzyć*, Kraków 2013, 142; P. BADDE, *Maria von Guadalupe*, Berlin 2011.

rewolucji francuskiej 1789 i trwającej walce z Kościołem – z wezwaniem do nawrócenia się, czynienia pokuty i do modlitwy – skierowanym później przez Bernadettę do całego świata. Objawienie z Lourdes wskazuje głównie na tajemnicę Niepokalanego Poczęcia jako na główną siłę w walce z grzechem. W Fatimie Maryja ukazuje się trojgu dzieciom: Łucji, Franciszkowi i Hiacyncie w Cova da Iria (dolinie pokoju) od 13 maja do 13 października 1917 roku, w Portugalii po rewolucji i przewrocie (5 października 1910) trwa walka z Kościołem, głęboki upadek obyczajów oraz I wojna światowa. Objawienie ma taką samą wartość dogmatyczną i jest ciągle aktualne. Bóg miłosierny i łaskawy kieruje przez Maryję do zagrożonego upadkiem świata napomnienie i wezwanie do czynienia pokuty i zwrócenie się do Boga.

1. Znak nadziei dla świata

We współczesnym świecie zauważa się wzmożone działania na rzecz pokoju, mnożą się marsze, zjazdy, spotkania, rozmowy, konferencje mówiące o jedności wszystkich ludzi, ogłaszające apele o pokój, deklaracje pokojowe, podpisujące traktaty o nieagresji czy też pokojowe. Niejednokrotnie przestrzegające, że jeżeli nie uda się zaprowadzić pokoju i jedności, dojdzie do tragedii i zagłady ludzkości. „Apostołowie”, „prorocy”, „twórcy”, „budowniczy” pokoju różnych krajów, światopoglądów, religii głoszą apele, deklaracje, programy, traktaty, aby doprowadzić do stałego, wiecznego pokoju na ziemi. A jednak nie dochodzi do tego szczególnego, danego od Boga „Chrystusowego pokoju”, o którym mówi Pismo Święte: *A sercami waszymi niech rządzi pokój Chrystusowy, do którego też zostaliście wezwani w jednym Ciele. I bądźcie wdzięczni!* (Kol 3, 15). Nie nastaje taki pokój, bo możliwości dane przez Boga nie zostały w pełni i do końca wykorzystane. Stąd nie udaje się odróżnić prawdziwych proroków pokoju od fałszywych, którym wcale nie chodzi o pokój, ale o interesy. Ogarnia ich żądza zysku, popełniają oszustwa, usiłują zaradzić katastrofie, mówiąc beztrąsko: *Pokój, pokój, a tymczasem nie ma pokoju* (Jr 6, 13-14). To powoduje, że apele o pokój okazują się pozorne, wywołując spory, a nawet kłótnie między osobami lub stronami reprezentującymi różne stanowiska, co wzmacnia zamieszanie, rozgoryczenie oraz brak jedności między ludźmi. A widać to szczególnie tam, gdzie stosuje się przemoc, aby doprowadzić do pokoju. Lecz w ten sposób nie zbuduje się prawdziwego pokoju. Prawdziwy pokój jest darem Boga, darem Jego łaski, a taki wypływa ze zbawionego człowieka. Stąd prawdziwym apostołem pokoju może być tylko ktoś, kto już jest zba-

wiony i przychodzi ze zbawionego świata. Dlatego kto dziś, we współczesnym świecie dąży do prawdziwego pokoju, nie może obojętnie przechodzić obok objawień maryjnych oraz ich orędy. Są one wyraźnie widoczne. Mówią językiem poruszającym każdego, kto troszczy się o pokój, o Kościół i o losy świata. Niezaprzeczalnym jest faktem, że zwłaszcza w ciągu ostatnich około dwustu lat Kościół uznał wiele objawień Maryi. Wywarły one duży wpływ na życie Kościoła, a szczególnie na życie prostych, wierzących ludzi. Wierzą pomimo tego, że teologia naukowa traktuje te objawienia z pewną rezerwą, z różnych powodów: stanowisko czysto intelektualne, zbyt mała pobożność, obawa, że można popaść w przesadę, czy rozgłaszać być może nierzeczywiste cuda. Także z tego powodu, że wielu ludzi nie uznaje tych objawień, ponieważ nie wierzy w żadne nadprzyrodzone, cudowne zdarzenia, choć szczegółowo udokumentowane i z tak widocznymi skutkami, iż żaden człowiek, z czystym sumieniem, nie może im zaprzeczyć².

Chrześcijanin, człowiek wierzący w żywego Boga, nie będzie wątpił w wyjątkowe i przekraczające ludzkie możliwości poznawcze działanie Boga. Natomiast jest to rzadkością w świecie będącym pod wielkim wpływem doznań zmysłowych, inteligencji technicznej i technicznego postępu. Równocześnie jednak pojawia się coraz więcej symptomów, które świadczą, że naukowa myśl odkrywca zdaje się osiągać kres swoich możliwości oraz że niepohamowany, jak się wydaje, postęp nie prowadzi do rajy na ziemi, lecz kieruje ludzkość ku głębokiej przepaści niepewności, zwątpienia, strachu. Ludzie żyją w strachu przed, jak się wydaje, nieuchronnie zbliżającą się katastrofą, która może zniszczyć całą ludzkość. W strach przerodziła się nadzieja cudownej wizji przyszłości, a wiara w techniczne możliwości, w techniczny postęp, przerodziła się w wizję nieuniknionej samozagłady ludzkości. Jednakże wierzący chrześcijanin nie poddaje się tym wizjom samozagłady nie dlatego, że nabierają one częstokroć charakteru modnych dziś fantazji katastroficznych. Chrześcijanin wierzący może się temu przeciwstawić, zdając sobie sprawę z powagi sytuacji, w jakiej znalazł się świat, oraz właściwie odczytując pojawiające się znaki czasu. Szczególnego znaczenia nabierają dziś słowa Jezusa: *Umiecie rozpoznawać wygląd ziemi i nieba, a jakże obecnego czasu nie rozpoznajecie?* (Łk 12, 56). Już od początku Maryja była takim znakiem rozświetlającym ludziom drogi życia, przy-

² Zob. GS 77-83; *Interviu mit dem Bischof von Fatima*, Betendes Gottes Volk, 1987/1 Nr. 149, 3; L. SCHEFFCZYK, *Maryja. Matka i towarzysząca Chrystusa*, Kraków 2004, 319; J. SERVAIS, *Niepokój i smutek: ku chrześcijańskiemu rozeznananiu*, „Communio” 27(2008) 2(162) 46-63; Ph. LEFEBVRE, *Niepokój w społeczności*, „Communio” 27(2008) 2(162) 116-129.

chodząc z pomocą w sytuacjach krytycznych. Znakiem na niebie dla naszych czasów: *Gdy u progu trzeciego tysiąclecia patrzymy na znaki czasu, dane nam w XX wieku, Fatima jawi się na ich tle jako niewątpliwie jeden z największych. Dzieje się tak dlatego, że w swoim orędziu zapowiada wiele innych znaków, które miały wystąpić później, i zachęca do ich właściwego odczytania; znaków takich, jak dwie wojny światowe, ale także wielkie zgromadzenie narodów w imię dialogu i pokoju; ucisk i cierpienia wielu krajów i narodów, ale również pojawienie się na arenie międzynarodowej nowych ludów i społeczności, którym dano prawo głosu i szansę rozwoju; kryzysy, odejścia i cierpienia członków Kościoła³. Albowiem: Rozumieć znaki czasu znaczy: rozumieć pilną potrzebę pokuty – nawrócenia – wiary. Jest to właściwa odpowiedź na moment dziejowy niosący wielkie zagrożenia⁴.*

Obraz Apokalipsy (12, 16) ukazuje dramatyczne losy Kościoła w świecie, w którym przeciwko Mesjaszowi walczą wrogie Bogu moce. W tej wizji apokaliptycznej chociaż wiele znaczeń schodzi się w jedną całość, w Niewieście rozpoznaje się Maryję, która w krytycznych momentach przychodzi ludziom z pomocą i daje im znaki nadziei. Obraz Apokalipsy ma znaczenie ponadczasowe, rozświeśla dzieje ludzkości. Albowiem po śmierci, Zmartwychwstaniu i Wniebowstąpieniu Jezusa Chrystusa rozpoczął się czas nowy, nowa era, która jest ostatnim okresem świata. Chociaż nie można określić dnia jego końca (Mt 24, 36). Nie trzeba jednak nikogo przekonywać, gdyż jest to widoczne dla wszystkich, jak dzieje Kościoła, ludzkości i całego świata nabrały powagi. Dramatyzm etapów i zdarzeń przybiera na sile, zacierają się granice między dobrem a złem, między prawdą a kłamstwem, ze wzmożoną mocą działają negatywne, niszczycielskie siły. W takich właśnie czasach obraz Apokalipsy nabierają szczególnej aktualności. Nie ma nic wspólnego z sianiem paniki twierdzenie, że siły zagrażające ludzkości, światu i uderzające w Kościół narastają we wzmożonym tempie od końca XVIII w. Nie da się temu zaprzeczyć, że to, co zaczęło się od rewolucji francuskiej, rozwinęło się w następnych wiekach, w epoce szybkiego postępu technicznego. Niejako skutkiem tego były dwie wojny światowe i wiele wojen regionalnych, z niewyobrażalnym okrucieństwem, a swoją kontynuację znalazło w tak zwanej „rewolucji kulturowej”, przeprowadzo-

³ JAN PAWEŁ II, *Znak na niebie dla naszych czasów*, w: *Jan Paweł II o Matce Bożej 1978-1998*, t. 3, Warszawa 1999, 252; zob. C. SICCARDI, *Tajemnica Fatimy i cierpienie Kościoła*, Kraków 2014.

⁴ J. RATZINGER, *Komentarz teologiczny*, w: *Orędzie Fatimskie*, Poznań 2000, 40.

nej przez ludzi, którzy żyją w świecie, gdzie panuje wolność, a raczej samowola, która nie daje odpowiedzi na pytanie: „Jaki to ma sens?”, „Do czego to prowadzi?”. Wolność bez odpowiedzialności ze wzmożoną siłą uderza w człowieka, który do tego doprowadził. Także kolejne rewolucje: „rewolucja seksualna”, „genderowa” – zanik norm moralnych, wolność łamania przykazań Bożych, zaprzeczanie istnieniu Boga, ateizm wojujący i praktyczny, odejście wielu ludzi od Kościoła, niszczenie danego przez Boga poczętego życia, utrata sensu życia. To wszystko jest objawem upadku moralnego, upadku człowieka, czego następstwem są grożące człowiekowi niebezpieczeństwa⁵.

Niestety, jest też faktem, i nie można tego nie zauważyć, że to właśnie rozumiane jest przez wielu, nawet przez niektórych chrześcijan, jako dowody na faktyczny rozwój oraz postęp w tej właśnie ludzkiej wolności. Natomiast inne widzenie tej sytuacji, jako skutku *rozdzielenia wiary i rozumu*, a nawet *nihilizmu*, przedstawiane jest jako strach przed nowoczesnością, ugrzęźnięcie w przestarzałej tradycji, czy jako „fundamentalizm”, świadczące o nieuszanowaniu zdobywcy Oświecenia. Padają oskarżenia, że jest to „rewolta przeciw nowoczesności”, nie dostrzega się jednak, że częścią tej nowoczesności jest narodowy socjalizm z różnymi jego odmianami, nieograniczony pluralizm, wrogość wobec poczętych dzieci, co znamionuje anarchizm, który przecież przynależy do nowoczesności. Bezkrytycznym zwolennikom nowoczesności brakuje chrześcijańskiego spojrzenia, bez którego nie są już w stanie oprzeć się rozpędzonemu rewolucjonizmowi i nie mają tej koniecznej zdolności, by odróżnić dobro od zła⁶.

Ale i to jest faktem niezaprzeczalnym, że już wtedy, w XIX wieku, wzrastała ilość objawień maryjnych. Mają one charakter publiczny. Osoby widzące są zobowiązane do przekazania ich innym wiernym. Miało to wpływ na życie wiernych i Kościoła, w nieznanym dotąd sposób i w nieznanym dotąd zakresie. Katarzyna Labouré widzi w roku 1830 trzy razy Maryję, Niewiastę z Apokalipsy (Ap 12, 1-6). Z Jej rąk wychodzą promienie jako znak łaski Chrystusa. Orędzie przekazane Katarzynie skierowane jest do wszystkich. Owocem tego objawienia stały się nawrócenia i przechodzenie na wiarę katolicką, a także odnowa dwóch zgromadzeń zakonnych: Sióstr Szarytek i Księży Misjonarzy, założonych przez

⁵ Zob. JAN PAWEŁ II, *Chwałą Bożą żyjący człowiek*, w: *Jan Paweł II o Matce Bożej...*, 595; L. SCHEFFCZYK, *Maryja...*, 322.

⁶ Zob. JAN PAWEŁ II, Encyklika *Fides et ratio* (19.09.1999 r.), 45-46; por. K. ŚWIERSZCZ, *Postęp czy zagrożenie? Niepokoje współczesnego człowieka*, „Communio” 27(2008) 2(162), 3-19.

św. Wincentego à Paulo⁷. Orędzie Matki Bożej zjawiającej się dwójce dzieci w La Salette (19 września 1846) wzywa do nawrócenia się całego świata⁸. Orędzie Maryi objawiającej się jako Niepokalane Poczęcie Bernardetcie Soubirous w Lourdes (od 11 lutego do 16 lipca 1858) jest wezwaniem do nawrócenia się, pokuty i modlitwy, a poprzez widzącą jest skierowane do całego świata⁹. Orędzia te zawierają podstawowe prawdy Ewangelii stanowiące fundament wiary chrześcijańskiej i chrześcijańskiego życia, przekazane przez pełną łaski, κεχαριτωμένη (Łk 1, 28), Maryję, dzięki czemu nie pozostają dla ludzi i świata obojętne.

2. Światło nad ciemnością

Fatima zajmuje wyjątkowe miejsce wśród wszystkich dotychczasowych objawień. Ze szczególnym natężeniem niesie orędzie Ewangelii unaoczniające znaczące prawdy wiary, pełne powagi wezwanie do nawrócenia i pokuty, do prowadzenia życia według norm królestwa Bożego, do zakończenia I wojny światowej, do natychmiastowego rozwiązania sytuacji kryzysowej, w której znalazła się ludzkość, skutków pogardy drugiego człowieka, przemocy, upadku moralnego. Nad tą otchłanią ciemności pojawia się światło: *Niewiasta obleczona w słońce* (Ap 12, 1). *Była to Pani ubrana na białe, jaśniejsza niż słońce, rzucająca promienie światła jaśniejszego i silniejszego niż kryształ wypełniony najbardziej skrzącą się wodą, przesywany palącymi promieniami słońca*¹⁰. Nie jest to zwykłe światło, jak dzienne, słoneczne. *Maryja rozłożyła po raz pierwszy ręce, przekazując nam światło tak silne, jak gdyby odbłask wychodzący z Jej rąk. To światło dotarło do naszego wnętrza, do najgłębszej głębi duszy i spowodowało, żeśmy się widzieli w Bogu, który jest tym światłem, wyraźniej niż w najlepszym zwierciadle. Pod wpływem wewnętrznego impulsu również nam przekazanego, padliśmy na kolana i powtarzaliśmy bardzo pobożnie: «O Trójco Przenajświętsza, uwielbiam Cię. Mój Boże, mój Boże, kocham Cię w Najświętszym Sakramencie»*¹¹. *Maryja powiedziała: Odmawiajcie codziennie różaniec, aby uzyskać pokój dla świata*

⁷ Zob. G. HIERZENBERGER, O. NEDOMANSKY, *Księga objawień maryjnych od I do XX wieku. Przybywam uratować świat*, Warszawa 2006, 212-214.

⁸ Zob. TAMŻE, 223-227.

⁹ Zob. TAMŻE, 235-240.

¹⁰ Cyt. za: W.C. MacGRATH, *Matka Boska Różańcowa*, w: *Niewiasta obleczona w Słońce*, red. J.J. DELANEY, Lublin 1992, 155.

¹¹ *Wspomnienie S. Łucji z Fatimy*, t. 1, Fatima 2002, 181; zob. S. de FIORES, *Sekret Fatimy*, Warszawa 2011, 84.

*i koniec wojny!*¹². Światło, znak płynącego z nieba najwyższego dobra, które może stać się udziałem rozdartej duchowo ludzkości i przywieść do przewyciężenia dramatów obecnego życia i doprowadzić do życia wiecznego. Tą siłą jest pokój Boży. Istota orędzia fatimskiego zawiera się w słowach Maryi z trzeciego objawienia w Fatimie: *Jeśli zrobi się to, co wam powiem, wielu będzie uratowanych przed piekłem i nastanie pokój na świecie*¹³. Zapowiedź pokoju związana jest z warunkami (jak w przypadku wszystkich proroctw), które trzeba wypełnić. Jest – jak wszystkie orędzia prorockie – obietnicą i ostrzeżeniem zarazem. Orędzie bowiem mówi o nadziei i o niebezpieczeństwie, o zbawieniu i o potępieniu, o łasce i o sądzie. Jest podobnym orędziem (wezwaniami) jak to, które miał podjąć człowiek, gdy Bóg zaferował przymierze: *Kładę dziś przed tobą życie i szczęście, śmierć i nieszczęście. Ja dziś nakazuję ci miłować Pana, Boga twego, i chodzić Jego drogami, pełniąc Jego polecenia, prawa i nakazy, abys żył i mnożył się, a Pan, Bóg twój, będzie ci błogosławił w kraju, który idziesz posiłć. Ale jeśli swe serce odurócisz, nie usłuchasz, zbledzisz i będziesz oddawał pokłon obcym bogom, służąc im – oświadczam wam dzisiaj, że na pewno zginiecie, niedługo zabawicie na ziemi, którą idziecie posiłć, po przejściu Jordanu. Biorę dziś przeciwko wam na świadków niebo i ziemię, kładę przed wami życie i śmierć, błogosławieństwo i przekleństwo. Wybierajcie więc życie, abyście żyli wy i wasze potomstwo* (Pwt 30, 15-19)¹⁴.

Siostra Łucja potwierdziła w liście do papieża Jana Pawła II (12 maja 1982) to, czego żądała Matka Boża objawiając się w Fatimie (13 lipca 1917): *Trzecia część tajemnicy odnosi się do słów Matki Bożej: «Jeżeli nie, [Rosja] rozszerzy swoje błędne nauki po świecie, wywołując wojny i prześladowania Kościoła. Dobrzy będą męczenni, a Ojciec Święty będzie miał wiele do cierpienia, różne narody zginą»* (13 VII 1917). *Trzecia część tajemnicy jest symbolicznym objawieniem, odnoszącym się do tej części Orędzia, która spełni się zależnie od tego, czy przyjmiemy żądania zawarte w samym Orędziu: «Jeżeli przyjmą moje żądania, Rosja nawróci się i zaznają pokoju; jeżeli nie, rozszerzy swoje błędne nauki po świecie itd.»*.

Ponieważ nie przyjęliśmy tego wezwania zawartego w Orędziu, jesteśmy świadkami jego spełnienia, a Rosja rzeczywiście zalala świat swo-

¹² Siostra Łucja, *Apele Orędzia Fatimskiego*, Poznań 2001, 126.

¹³ Cyt. za G. HIERZENBERGER, O. NEDOMANSKY, *Księga objawień maryjnych...*, 289.

¹⁴ Zob. JAN PAWEŁ II, *Znak na niebie dla naszych czasów*, w: *Jan Paweł II o Matce Bożej...*, 252; L. SCHEFFCZYK, *Maryja...*, 324-326.

imi błędami. A chociaż nie oglądamy jeszcze całkowitego wypełnienia się ostatniej części tego proroctwa, widzimy, że stopniowo zbliżamy się do niego wielkimi krokami. Nastąpi ono, jeżeli nie zaurócimy z drogi grzechu, nienawiści, zemsty, niesprawiedliwości, łamania praw człowieka, niemoralności, przemocy itd.

I nie mówmy, że to Bóg tak nas karze, przeciwnie, to ludzie sami ściągają na siebie karę. Bóg przestrzega nas cierpliwie i wzywa do powrotu na dobrą drogę, szanując wolność, jaką nam podarował; dlatego to ludzie ponoszą odpowiedzialność¹⁵.

3. Dobra Nowina

Orędzie, które Maryja kieruje przez dzieci do wszystkich ludzi tego świata, jest nadal obecne i aktualne. Opromieniona światłem z nieba mówi: *Nie bójcie się, nie zrobię wam nic złego*¹⁶. Albowiem nie przychodzi przstraszyć ani zagrażać ludziom. Maryja przychodzi z orędziem dobra i zbawienia. Świadczy o tym wypowiedź Łucji: *Ukazanie się Matki Boskiej nie wzbudziło w nas ani lęku, ani obawy, ale było dla nas zaskoczeniem*¹⁷.

Odpowiedź Maryi: *Jestem z nieba*¹⁸ wzbudza w Łucji i pozostałych dzieciach pragnienie nieba: *Czy ja także pójdę do nieba?*¹⁹. Przewodnim motywem wszystkich objawień są prawdy eschatologiczne: niebo, piekło, sprawy ostateczne. Maryja pyta dzieci: *Czy chcecie ofiarować się Bogu, aby znosić wszystkie cierpienia, które On wam zesła jako zadośćuczynienie za grzechy, którymi jest obrażany i jako prośba o nawrócenie grzeszników?* – *Tak chcemy.* – *Będziecie więc musieli wiele cierpieć, ale łaska Boża będzie waszą siłą*²⁰. Prawdy przekazane w tych krótkich zdaniach, w głównej mierze dotyczących życia chrześcijan we współczesnym świecie, w którym kluczowe wartości popadają w zapomnienie: wiedza dotycząca wielkości i majestatu Boga (zastąpiona w dzisiejszych czasach wręcz «koleżeńską relacją», w której Bóg stał się «partnerem człowieka», wynikające z tej zależności zrozumienie grzechu, który jest czynem skierowanym przeciwko świętości Boga (w dzisiejszych czasach grzech in-

¹⁵ Cyt. za: T. BERTONE, *Prezentacja*, w: *Orędzia Fatimskie...*, 8-9; zob. P. SANDRIN, *Niebo otwarte*, Warszawa 2014, 204-208.

¹⁶ Cyt. za: G. HIERZENBERGER, O. NEDOMANSKY, *Księga objawień maryjnych...*, 284.

¹⁷ *Wspomnienie S. Łucji z Fatimy...*, 181.

¹⁸ TAMŻE.

¹⁹ TAMŻE.

²⁰ TAMŻE.

terpretowany jest często jako ludzka słabość, którą należy wybaczyć), gotowość składania ofiary, wzięcie na siebie ofiary i czynienie pokuty (w dzisiejszych czasach dają się słyszeć głosy przestrzegające przed nadawaniem cierpieniu mistycznego wymiaru, a co za tym idzie, przemawiające za nie przyjmowaniem go na siebie, gdyż nie należy się cierpieniu poddawać, lecz cierpienie likwidować), ostrzeżenie przed wiecznym potępieniem i utratą łaski Bożej (często pojawiające się w dzisiejszych czasach stanowiska sugerujące, że wszystkie grzechy i przewinienia są jak najbardziej wybacalne) i w końcu po raz pierwszy zwrócenie uwagi na znaczenie Niepokalanego Serca Maryi, co jest zapowiedzią kluczowego motywu, który legł u podstaw całego orędzia fatimskiego²¹.

Maryja boleje nad stanem ludzkości, brakiem pokoju i jego skutkami. Dlatego zwraca się do dzieci: *Chcę, żebyście przyszli tutaj 13 przyszłego miesiąca, żebyście nadal codziennie odmawiali różaniec na cześć Matki Boskiej Różańcowej, dla uproszenia pokoju na świecie i o zakończenie wojny, bo tylko Ona może te łaski uzyskać*²².

Pomyślna przyszłość człowieka zależy od nawrócenia się. Dzieci są tutaj przedstawicielami całej ludzkości, przekazującymi orędzie pokoju i zbawienia: *Ofiarujcie się za grzeszników i mówcie często, zwłaszcza gdy będziecie ponosić ofiary: O Jezu, czynię to z miłości dla Ciebie, za nawrócenie grzeszników i za zadośćuczynienie za grzechy popełnione przeciwko Niepokalanemu Sercu Maryi*²³.

Maryja w szczególny sposób troszczy się o nawrócenie ludzkości. W wizji piekła ukazany zostaje stan grzesznika i dowód na istnienie potępionych. Z Serca Bożego (miseri-cordia) idą przez Maryję ostrzeżenia i przyrzeczenia wyzwolenia: *Widzieliście piekło, do którego idą duże biednych grzeszników. Żeby je ratować, Bóg chce rozpowszechnić na świecie nabożeństwo do mego Niepokalanego Serca. Jeżeli się zrobi to, co wam powiem, wielu przed piekłem zostanie uratowanych i nastanie pokój na świecie. Wojna zbliża się ku końcowi. Ale jeżeli ludzie nie przestaną obrażać Boga, to w czasie pontyfikatu Piusa XI rozpocznie się druga wojna, gorsza. Kiedy pewnej nocy ujrzycie nieznanne światło, wiedźcie, że jest to wielki znak od Boga, że zbliża się kara na świat za liczne jego zbrodnie, będzie wojna, głód, prześladowanie Kościoła i Ojca Świętego*²⁴.

²¹ L. SCHEFFCZYK, *Maryja...*, 333-334; zob. F. DE MARIE DES ANGES, *Fatima*, New York 1991, 90-100.

²² *Wspomnienie S. Łucji z Fatimy...*, 183; zob. C. SICCARDI, *Tajemnica Fatimy*, Kraków 2014, 134.

²³ *Wspomnienie S. Łucji z Fatimy...*, 183.

²⁴ TAMŻE, 184.

Maryja wskazuje, co należy czynić, by do tych zagrożeń nie doszło: *Aby temu zapobiec, przybędę, aby prosić o poświęcenie Rosji memu Niepokalanemu Sercu i o Komunię św. wynagradzającą w pierwsze soboty. Jeżeli moje życzenia zostaną spełnione, Rosja nawróci się i zapanuje pokój, jeżeli nie, bezbożna propaganda rozszerzy swe błędne nauki po świecie, wywołując wojny i prześladowanie Kościoła, dobrzy będą męczenni, a Ojciec Święty będzie musiał wiele wycierpieć. Różne narody zginą. Na koniec jednak moje Niepokalane Serce zatriumfuje. Ojciec Święty poświęci mi Rosję, która się nawróci i przez pewien czas zapanuje pokój na świecie*²⁵. Maryja zwraca uwagę na moc codziennej modlitwy: *Kiedy odmawiacie różaniec, mówcie po każdej tajemnicy: O mój Jezu, przebacz nam nasze grzechy, zachowaj nas od ognia piekielnego, zaprowadź wszystkie dusze do nieba, a szczególnie te, które najbardziej potrzebują Twojego miłosierdzia*²⁶.

Przestrzegając, Maryja prosi o modlitwę: *Módlcie się, módlcie się wiele, czyńcie ofiary za grzeszników, bo wiele dusz idzie na wieczne potępienie, bo nie mają nikogo, kto by się za nie ofiarował i modlił*²⁷, także w intencji upragnionego pokoju radzi: *Odmawiajcie różaniec, aby uprosić koniec wojny*²⁸.

Zbawienie spełnia się przez Odkupiciela, który wzywa: *Nawracajcie się i wierzcie w Ewangelię* (Mk 1, 15). Orędzia w Fatimie skierowane do wszystkich ludzi są takim wezwaniem nawołującym do czynienia pokuty za grzechy ludzkości dla nawrócenia się człowieka i powrotu na prawą drogę: *Ja jestem Drogą i Prawdą, i Życiem. Nikt nie przychodzi do Ojca inaczej jak tylko przeze Mnie* (J 14, 6). Kładzie nacisk na misterium pokuty w obliczu Trójjedynego Boga, którego wolą jest zbawienie człowieka, bo tak *Bóg umiłował świat, że Syna swego Jednorodzonego dał, aby każdy, kto w Niego wierzy, nie zginął, ale miał życie wieczne* (J 3, 16). *Jezus Chrystus, dla nas ludzi i dla naszego zbawienia zstąpił z nieba. I za sprawą Ducha Świętego przyjął ciało z Maryi Dziewicy i stał się człowiekiem. Ukrzyżowany również za nas, pod Poncjuszem Pilatem został umęczony i pogrzebany. I zmartwychwstał trzeciego dnia, jak oznajmia Pismo. I wstąpił do nieba; siedzi po prawicy Ojca. I powtórnie przyjdzie w chwale sądzić żywych i umarłych: A królestwu Jego nie będzie końca* (Credo mszalne).

²⁵ TAMŻE, 185; zob. MICHEL DE LA SAINTE TRINITÉ, *The Whole Truth about Fatima*, t. 2, New York 1989, 443-505.

²⁶ *Wspomnienie S. Łucji z Fatimy...*, 185; P. SANDRIN, *Niebo otwarte...*, 208-211.

²⁷ TAMŻE, 186.

²⁸ TAMŻE, 187.

W orędziu fatimskim Bóg żąda pokuty za te wszystkie grzechy, przez które jest obrażany Boży majestat: *Niech ludzie już dłużej nie obrażają Boga grzechami, już i tak został bardzo obrażony*²⁹. To zbawcze orędzie kierowane jest do świata, w którym zjawiskiem powszechnym jest utrata nadziei na zbawienie i uzyskanie łaski³⁰, aby przez pokutę wejść w miłość Bożą prowadzącą ku zbawieniu człowieka, przez przyjęcie cierpienia i poniesienie ofiary, w jedności z Chrystusem, który z miłości, dla zbawienia świata złożył ofiarę umierając na Krzyżu. Przez podjęcie pokuty, dzięki zbawieniu Chrystusa, przez Jego dzieło pokuty, biorąc w nim udział przekazuje się owoce Chrystusowej pokuty. Sprawiedliwi, którzy czynią pokutę, są mocą ocalenia. Sam Bóg to obiecuje już w Starym Testamencie, gdy rozmawia z Abrahamem o zagładzie Sodomy i Gomorzy z powodu grzechów (por. Rz 18, 3-33): *Nie zniszczę przez wzgląd na tych dziesięciu* (Rdz 18, 32). Lecz dopiero Jezus Chrystus przez życie i śmierć był *Barankiem, który gładzi grzechy świata* (J 1, 29), zdjął grzech z ludzkości, swoją miłością pozbawił go siły. Motywem cierpienia Chrystusa były, jak to potwierdza orędzie fatimskie, miłość i miłosierdzie. Orędzie Maryi jest pogłębieniem wiary w Odkupienie Jezusa Chrystusa i dramatycznym wezwaniem do włączania się w propagowane przez Nią dzieło przez modlitwę, ofiarę i pokutę; jest dramatycznym wezwaniem miłosierdzia, którego celem jest pomoc ludziom i wskazanie drogi do wiecznego zbawienia. Słowa orędzia mówiące o zbawieniu mają pełne znaczenie i właściwą wymowę na tle wypowiedzi o możliwym nieszczęściu i upadku. Tak jak Chrystusowa zapowiedź Sądu Bożego dla wszystkich, którzy odrzucają zbawienie, nie kwestionuje radośnej nowiny, ale tylko podkreśla jej powagę³¹.

Orędzie Maryi, wypowiedziane w duchu Pisma Świętego, dotyczy bezpośrednio zbawienia świata oraz niesienia pomocy grzesznikom. Dlatego też orędzie z Fatimy nawołuje do oddawania czci Maryi przez odmawianie różańca ze szczególnym uwzględnieniem czci Jej Niepokalanemu Sercu. Niepokalane Serce Maryi jest czyste i bezgranicznie oddane Bogu w tajemnicy Serca Jezusowego. Jej miłość i cierpienie mieści się w miłości i cierpieniu zbawczym Jezusa Chrystusa. Niepokalane Serce Maryi jest w wizjach fatimskich otoczone cierniem, serce-*miseri-cordia*. Orędzie serca, *miseri-cordia* Maryi z Fatimy wzywa do modlitwy,

²⁹ TAMŻE, 188.

³⁰ Zob. J. HABERMAS, *Wozu nach Philosophisch-politische Profile?*, Stuttgart 1968, 35.

³¹ Zob. R. PESCH, *Das Markusevangelium II*, Freiburg i. Br. 1984, 115.

nawrócenia, pokuty, oddania się Bogu i miłosierdzia, by zapanował pokój i człowiek dostąpił zbawienia³².

Nie można ignorować orędzia z Fatimy. Czterdzieści jeden lat po orędziach w Fatimie (1917 r.) s. Łucja powiedziała do o. Augustyna Fuentes (22 maja 1958): *Czczigodny Ojczy, Matka Boża jest bardzo zaniepokojona, ponieważ zlekceważono Jej przesłanie z 1917 r. Ani dobrzy, ani źli nie zwrócili uwagi na Jej słowa. Dobrzy idą swoją ścieżką, nie przejmując się i nie przestrzegając norm niebiańskich. Źli, będący na szerokiej drodze potępienia, w ogóle nie zważają na grożące im kary.*

Uwierź, Ojczy, Pan Bóg bardzo szybko wyda wyrok. Kara będzie materialna i, niech Ojciec sobie wyobrazi, wiele dusz upadnie, jeśli nie będą się modlić i odprowadzać pokuty. Oto powód smutku Matki Bożej.

Powiedz, proszę, wszystkim, że Matka Boża wielokrotnie powtarzała: «Wiele narodów zniknie z powierzchni ziemi. Narody bez Boga staną się wybranym przez samego Boga biczem karzącym ludzkość, jeśli my przez modlitwy i sakramenty święte nie wywołamy łaski ich nawrócenia».

Powiedz, proszę, że szatan rozpoczyna decydującą bitwę przeciw Matce Bożej, ponieważ tym, co najbardziej zasmuca Niepokalane Serce Maryi i Jezusa, jest upadek dusz zakonnych i kapłańskich. Szatan wie, że zakonnicy i kapłani, zaniedbując swoje wzniosłe powołanie, wywierają zły wpływ na wiele dusz. Jest już ostatnia chwila, aby powstrzymać karę nieba. Mamy do naszej dyspozycji dwa bardzo skuteczne środki: modlitwę i ofiarę. Szatan robi wszystko, aby nas oderwać i odebrać nam przyjemność modlitwy. Ocalimy się, albo zasłużymy na potępienie. Trzeba, Ojczy, powiedzieć ludziom, że nie powinni czekać na wezwanie do modlitwy i do pokuty ani ze strony papieża, ani biskupów, ani proboszczów, ani też wyższych zwierzchników.

Już czas najwyższy, aby każdy, z własnej inicjatywy, wypełnił święte powinności i odmienił swe życie według wskazówek Najświętszej Maryi Panny. Szatan pragnie zawładnąć poświęconymi duszami, pracuje nad tym, aby je zdeprawować tak, aby doprowadziły się do ostatecznego uwięzienia w grzechu, sugerując nawet, aby unowocześniać życie religijne. Stąd bierze się jałowość życia wewnętrznego i obojętna postawa świeckich, którzy nie chcą zrezygnować z przyjemności, nie mogą więc całkowicie ofiarować się Bogu³³.

³² Zob. I. FELICI, *Fatima*, Warszawa 1989, 44-49.

³³ G. HIERZENBERGER, O. NEDOMANSKY, *Księga objawień maryjnych...*, 296n.

Fatima pokazuje, do czego może doprowadzić zepsucie moralne i siła grzechu. Matka Boża wzywa, by uwierzyć i zaufać mocy zbawienia. Trzeba przez modlitwę i pokutę wejść na drogę zbawienia, przyjmując Boży dar pokoju do serc, a przez nie w świecie. *Na koniec zatriumfuje moje Niepokalane Serce, a dla świata nastanie okres pokoju*³⁴.

* * *

Objawienia fatimskie mają duże znaczenie, głównie ze względu na ich aktualność w odniesieniu do współczesnej sytuacji czasu decydującego dla chrześcijaństwa oraz dla całej ludzkości. Mówią o tym słowa Jezusa: *Jakże obecnego czasu nie rozpoznajecie?* (Łk 12, 56). Jakże głośno i wstrząsająco przemawia dzisiejszy czas. Niebezpieczeństwa grożące ludzkości nie są ani zakryte, ani tajemne, widać je każdego dnia. Niebezpieczeństwo masowej zagłady ludzkości, całych narodów, powoduje strach przed przyszłością ludzkości i całego świata. Jaką bowiem przyszłość niesie brak szacunku dla drugiego człowieka, przyzwolenie na zabijanie nienarodzonych dzieci, terroryzm, okrutne wojny, negowanie Boga, które przybiera formę wojującą i zorganizowaną. Towarzyszy temu załamywanie się sumienia także u wielu chrześcijan i zanik świadomości czynienia pokuty za grzechy, a idzie za tym zanik dążenia do zbawienia. Jeszcze ostrzej i bardziej przejmująco niż w XIX wieku brzmią dziś słowa kardynała Henry'ego Newmana: *Czasy są pełne niebezpieczeństw i zagrożenia. Sprawa Chrystusa nabiera charakteru wojny na śmierć i życie*³⁵.

Fatima jednak, pokazując skutki moralnego zepsucia, wskazuje na środki ocalenia: uznać grzech i jego niszczycielską siłę, zaufać Bogu i mocy zbawienia Chrystusowego, dokonującego się za pośrednictwem Maryi, Matki Bożej. Podjąć pokutę, będącą drogą do zbawienia i uwierzyć w prawdziwy pokój, który jest darem od Boga, a nie skutkiem zabiegów człowieka. Błogosławieństwo pokoju przyjdzie, gdy ludzie przygotują swoje serca. Fatimskie orędzie pokoju stanowi odpowiedź na fundamentalną potrzebę współczesnego świata.

Kościół, sprawując Najświętszą Ofiarę Chrystusa, prosi Boga:

Wybaw nas, Panie, od zła wszelkiego i obdarz nasze czasy pokojem. Wspomóż nas w swoim miłosierdziu, abysmy zawsze wolni od grzechu i bezpieczni od wszelkiego zamętu, pełni nadziei oczekiwali przyjscia na-

³⁴ *Pierwsza i Druga część «Tajemnicy»*, w: *Orędzie Fatimskie...*, 16.

³⁵ Zob. L. SCHEFFCZYK, *Maryja...*, 393.

szezo Zbawiciela, Jezusa Chrystusa. Zwraca się do Maryi, Pośredniczki w ramach dzieła Zbawienia:

*Salve Mater misericordiae, Mater Dei, et Mater veniae,
Mater spei, et Mater gratiae, Mater plena sanctae laetitiae, O Maria!
Salve decus humani generis, Salve Virgo dignior ceteris,
Quae virgines omnes transgrederis, Et altius sedes in superis, O Maria!
Salve felix Virgo puerpera: Nam qui sedet in Patris dextera,
Caelum regens, terram et aethera, Intra tua se clausit viscera. O Maria!
Te creavit Pater ingenitus, Obumbravit te Unigenitus,
Fecundavit te Sanctus Spiritus, Tu es facta tota divinitus, O Maria!
Te creavit Deus mirabilem, Te respexit ancilam humilem,
Te quaesivit sponsam amabilem, Tibi numquam fecit consimilem,
O Maria!
Te beatam laudare cupiunt Omnes justī, sed non sufficiunt;
Multas laudes de te concipiunt, Sed in illis prorsus deficiunt, O Maria!
Esto, Mater, nostrum solatium; Nostrum esto, tu Virgo, gaudium;
Et nos tandem post hoc exsilium, Laetos junge choris caelestium,
O Maria!³⁶.*

Ks. prof. dr hab. Roman Karwacki
Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego

ul. Floriańska 3
PL – 08-110 Siedlce

e-mail: karwacki.se@home.pl

---

³⁶ *Liber Usualis. Missae et officii*, Parisiis-Tornaci-Romae-Neo Eboraci 1956, 1687-1689.

*Witaj Maryjo, Matko litości, / Matko nadziei i przebaczenia,
Bogarodzico i Matko laski, / Matko radosna świętym weselem.
O Maryjo!
Ty jesteś, Pani, piękną doliną, / Która rozkwita liliami cnoty;
W Tobie jest źródło wszelkiego dobra, / Przyjdź więc z pomocą ludziom zgnękanym.
O Maryjo!
Ojciec Cię stworzył swoją mądrością, / Syn się narodził z Twojego łona,
Duch zaś płomienny zstąpił na Ciebie: / Chwała niech będzie Bogu jednemu.
O Maryjo! Amen (L.G, t. 4, 1355).*

Bibliografia

- Badde P., *Maria von Guadalupe*, Berlin 2011.
- De Fiores S., *Sekret Fatimy*, Warszawa 2011.
- De Marie des Anges F., *Fatima*, New York 1991.
- Felici I., *Fatima*, Warszawa 1989.
- Habermas J., *Wozu nach Philosophisch-politische Profile?*, Stuttgart 1968.
- Hierzenberger G., Nedomansky O., *Księga objawień maryjnych od I do XX wieku. Przybywam uratować świat*, Warszawa 2006.
- Interviü mit dem Bischof von Fatima*, Betendes Gottes Volk, 1987/1 Nr. 149.
- Jan Paweł II, *O Matce Bożej. 1978-1998*, t. 3, Warszawa 1999.
- Jan Paweł II, Encyklika *Fides et ratio* (19.09.1999).
- Lefebvre Ph., *Niepokój w społeczności*, „Communio” 27(2008) 2(162).
- Liber Usualis. Missae et officii*, Parisiis - Tornaci - Romae - Neo Eboraci 1956.
- Macgrath W.C., *Matka Boska Różańcowa*, w: *Niewiasta obleczona w Słońce*, red. J.J. Delaney, Lublin 1992.
- Michel de la Sainte Trinité, *The Whole Truth about Fatima*, t. 2, New York 1989.
- Osiński K., *Autoportret z Guadalupe*, Warszawa 2012.
- Pesch R., *Das Markusevangelium II*, Freiburg i.Br. 1984.
- Ratzinger J., *Komentarz teologiczny*, w: *Orędzie Fatimskie*, Poznań 2000.
- Sandrin P., *Niebo otwarte*, Warszawa 2014.
- Scheffczyk L., *Maryja. Matka i towarzysząca Chrystusa*, Kraków 2004.
- Sennott Th.M., *Nie uczynione ludzkimi dłońmi*, Sandomierz 2006.
- Servais J., *Niepokój i smutek: ku chrześcijańskiemu rozeznananiu*, „Communio” 27(2008) 2(162).
- Siccardi C., *Tajemnica Fatimy i cierpienie Kościoła*, Kraków 2014.
- Siostra Łucja, *Apele Orędzia Fatimskiego*, Poznań 2001.
- Świerszcz K., *Postęp czy zagrożenie? Niepokoje współczesnego człowieka*, „Communio” 27(2008) 2(162).
- Tesoriero R., *Powody aby wierzyć*, Kraków 2013.
- Wspomnienie S. Łucji z Fatimy*, t. 1, Fatima 2002.

The eschatological message of Fatima

(Summary)

The author presents the apparitions at Fatima as a sign of hope for the world (in its concern for peace) and the victory of light over darkness, good over evil (conversion, repentance). At Fatima, Mary delivers a message, providing the good news of eternal life in heaven and indicating the way to attain it (prayer for sinners, devotion to the Immaculate Heart of Mary).

The apparitions at Fatima are of great importance, mainly because of their relevance to the contemporary situation of the decisive times for Christianity and for the whole of humanity. Dangers threatening humanity are neither hidden nor secret; they can be seen every day. The danger of mass destruction results in fearing the future of the whole world. Fatima shows the effects of moral corruption and indicates the means of salvation: Identifying sin and its destructive power; trusting in God and the power of salvation; and doing penance which is the way to salvation and true peace – is a gift from God.

Keywords: Fatima, Marian apparitions, eschatology, Christian hope, devotion to the Immaculate Heart of Mary, peace.

Słowa kluczowe: Fatima, objawienia maryjne, eschatologia, nadzieja chrześcijańska, kult Niepokalanego Serca Maryi, pokój.